

U 70/2010 rd

Statsrådets skrivelse till Riksdagen angående förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan (*Frihandelsavtalet mellan EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen överlämnas en promemoria till riksdagen angående förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan Europeiska unionen och Kanada.

Helsingfors den 6 april 2011

Minister *Paula Lehtomäki*

Ambassadrådet Pirjo Välinoro

UTRIKESMINISTERIET

PROMEMORIA
7.3.2011**FÖRHANDLINGARNA OM ETT FRIHANDELSAVTAL MELLAN EUROPEISKA UNIONEN OCH DESS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN, OCH KANADA, Å ANDRA SIDAN****1 Bakgrund och huvudsakligt innehåll**

Kanada är en av världens tio största ekonomier och EU:s elfte största handelspartner. År 2009 uppgick Kanadas andel av EU:s utrikeshandel till 1,8 %. För Kanada är EU för sin del den näst största handelspartnern efter Förenta staterna, med en andel om 10,5 %.

Vid toppmötet mellan EU och Kanada i juni 2007 kom parterna överens om att de gemensamt ska utreda förutsättningar, nytta och kostnader för ett närmare ekonomiskt partnerskap. Den gemensamma utredningen som offentliggjordes i oktober 2008 gav vid handen att en liberalisering av handeln mellan EU och Kanada skulle föra med sig betydande fördelar för bägge parter.

Samarbetet inom ekonomi och handel mellan EU och Kanada baserar sig på ett ramavtal som parterna ingick 1976 och nu förhandlar man alltså om att eventuellt uppdatera detta avtal. EU avser att förhandla om ramavtalet parallellt med FTA -processen. Ramavtalet mellan EU och Kanada var det första samarbetsavtalet om ekonomi och handel mellan EU och ett utvecklat land. Likaledes kommer frihandelsavtalet mellan EU och Kanada att vara det första frihandelsavtalet mellan EU och en långt utvecklad ekonomi.

Kanada kan anses uppfylla de ekonomiska FTA -kriterierna som tas upp i kommissionens meddelande från 2006 om ett globalt Europa, i synnerhet vad landets ekonomiska potential beträffar. Viktiga kriterier för inledande av FTA -förhandlingar som anges i meddelandet utöver ekonomisk potential är bl.a. den potentiella handelspartners skyddsåtgärder och icke-tariffära handels hinder riktade mot EU:s exportintressen och

överlag möjligheten för EU-aktörer till marknadstillträde inom olika sektorer.

I allmänhet anses den kanadensiska marknaden öppen och tariffnivån i genomsnitt låg. De största utmaningarna för europeisk industri avseende tillträde till den kanadensiska marknaden gäller icke-tariffära handelshinder och tillträdet till de kanadensiska provinsernas och territoriernas offentliga upphandlingar.

Vid toppmötet mellan EU och Kanada i oktober 2008 kom parterna överens om att göra en så kallad prioriterande kartläggning (scoping). Syftet med kartläggningen var att fastställa områden och faktorer som är vitala för ett djupare ekonomiskt samarbete och lyckade avtalsförhandlingar.

En gemensam rapport över den prioriterande utredningen antogs i februari 2009. Utifrån rapporten rekommenderade EU-kommissionen för rådet att förhandlingar ska inledas. I april 2009 antog rådet förhandlingsanvisningar och befullmäktigade kommissionen att förhandla om ett frihandelsavtal med Kanada. I enlighet med förhandlingsmandatet ska det bli ett övergripande avtal om ekonomi och handel.

Vid toppmötet mellan EU och Kanada i Prag den 6 maj 2009 befastes det att förhandlingar inleds om ett övergripande avtal mellan EU och Kanada om ekonomi och handel med frihandel som mål (Comprehensive Economic and Trade Agreement CETA).

Avtalet som förhandlas fram mellan EU och Kanada ska vara övergripande, balanserat och förenligt med Världshandelsorganisationen WTO:s regler. Meningen är att det ska liberalisera handeln successivt och ömsesidigt, såväl i frågor som hänför sig till handel med varor och tjänster som till reglerna för handeln.

2 Avtalsförhandlingarna och behandlingen i EU

Förhandlingarna om ett avtal som syftar till frihandel inleddes i och med toppmötet i maj 2009. Hittills har det hållits sex förhandlingsomgångar.

Under förhandlingsomgångarna mellan EU och Kanada har alla ämnen behandlats. De första anbuden om varuhandel utbyttes i december 2009 och en konsoliderad förhandlingstext blev klar i oktober 2010. Parterna är redan rätt bekanta med varandras förhandlingsmål och utmaningar. Också de kanadensiska provinserna har deltagit aktivt i förhandlingarna, vilket är viktigt för EU. EU har som mål att man genom avtalet ska kunna liberalisera handeln också inom Kanada, alltså mellan provinserna. Förhandlingarna om varuhandel börjar bli mera detaljerade och övergår inom kort till förhandlingar om tullpositioner. Följande utbyte av anbud om marknadstillträde sker ännu i vår.

Liksom i EU:s andra frihandelsförhandlingar förutspår man utmanande förhandlingar också med Kanada och det gäller följande områden: frågor om immateriella rättigheter inbegripet geografiska beteckningar, statsunderstöd och offentliga upphandling.

Förhandlingsparterna har också ett mycket ambitiöst avtal som mål inom sektorer som är centrala för bägge nationella ekonomier, såsom tjänstehandel och investeringar. Med stöd av Lissabonfördraget, som uttrycker unionens mål att arbeta för en successiv eliminering av restriktionerna för direkta utländska investeringar, har kommissionen framfört att unionen som en del av ett övergripande avtal om ekonomi och handel också ska förhandla om investeringsverksamhet.

Vår bedömning är att man försöker hålla fast vid den ursprungligen planerade tidsfristen på två år för CETA -avtalsförhandlingarna för att kunna slutföra förhandlingarna ännu detta år. Hittills har förhandlingarna avancerat väl och stämningen under förhandlingarna varit konstruktiv. Följande förhandlingsomgångar hålls under våren och sommaren.

Kanadas intresse att slutföra CETA -förhandlingarna ännu detta år torde hänga samman med det faktum att det hålls provinsval i flera kanadensiska provinser 2012. Om förhandlingarna ännu då är oavslutade, kan de bli ett valtema i provinser där det 2012 hålls lokalval.

Innehållsmässiga framsteg har skett särskilt i tjänsteförhandlingarna, där Kanada har ett ambitiöst mål om ett mycket omfattande avtal, och i de offentliga upphandlingarna, där Kanada har visat beredskap att utvidga liberaliseringen av offentliga upphandlingar till provinsnivå.

De problematiska frågorna förväntas emellertid också i CETA -förhandlingarna kvarstå att lösa in i det sista.

Kommissionen har förhandlat på Europeiska unionens och dess medlemsstaters vägnar utifrån de givna förhandlingsanvisningarna. Ordförandelandet i EU förhandlar på medlemsstaternas vägnar om straffrättsliga bestämmelser angående kränkningar av immateriella rättigheter och upphovsrätt. CETA -förhandlingarna syftar till en successiv och ömsesidig liberalisering av handeln, fullt ut förenlig med WTO-bestämmelserna och -förpliktelserna, i stort sett avseende all handel med varor och tjänster. Ett vidare mål är att ta in avtalsbestämmelser om olika regler. Det handlar till exempel om att underlätta handelsförfaranden, om tekniska handelshinder, sanitära och fytosanitära åtgärder, immateriella rättigheter, offentliga upphandling och principer för reglering av olika tjänstesektorer.

EU:s ställningstaganden har i huvudsak beretts i rådets handelspolitiska kommitté och i kommitténs sakkunnigsammansättning för tjänster och investeringar samt i rådets transatlantiska arbetsgrupp. Än så länge har EU inte ordnat interna sakkunnigmöten om läget i CETA -förhandlingarna.

Europaparlamentets INTA -utskott för internationell handel har inte behandlat CETA -förhandlingarna som en egen punkt på dagordningen under åren 2009–2010. Förhandlingarna kom emellertid till tals när Kanadas EU-ambassadör gästade utskottet den 16 mars 2010. Dessutom har kommissionen redogjort för CETA -förhandlingarna och EU:s

målsättningar beträffande uppdateringen av ramavtalet mellan parterna i samband med att resultaten av toppmötena mellan EU och Kanada redogjorts för Europaparlamentet.

3 Ärendets nationella beredning

På nationell nivå har CETA -förhandlingarna regelbundet tagits upp i handelspolitiska sektionen EU2 (tidigare EU2/133-sektionen) och dess undersektioner. Under förhandlingarnas gång har utrikesministeriet berett ärendet tillsammans med olika ministerier och myndigheter beroende på vilket ärende som är under behandling.

Riksdagen informerades om förhandlingsmandatet med en E-skrivelse den 10 juni 2009 (UM2009-01089) och med samma skrivelse informerades det också om EU:s målsättningar för uppdateringen av ramavtalet mellan parterna. Vidare informerades riksdagen om behandlingen av förhandlingsmandatet för ett ramavtal mellan EU och Kanada med en E-skrivelse den 10 november 2010 (UM2010-02183).

Behandling i skriftligt förfarande i sektionen för yttre förbindelser den 14–18 februari 2011.

Behandling i skriftligt förfarande i handelspolitiska sektionen den 14–18 februari 2011.

4 Rättsgrund enligt EU-rätten

Utifrån innehållet i avtalsutkastet är bedömningen i dagsläget att rättsgrunden för beslut om undertecknande och ingående av avtalet åtminstone kommer att vara artiklarna 207 och 218 i FEUF. Rättsgrunden bedöms mera i detalj när det slutliga avtalsinnehållet är klart.

Statsrådet utgår ifrån att CETA -avtalet kräver Europaparlamentets godkännande.

5 Konsekvenser för och förhållande till lagstiftningen i Finland

Eftersom förhandlingarna ännu pågår är det svårt att göra en heltäckande bedömning av avtalets ekonomiska konsekvenser. Rent allmänt förväntas avtalet främja öppenheten i

företagens omvärld i Kanada, förbättra tillträdet till den kanadensiska marknaden, minska icke-tariffära handelshinder, öka den finländska exporten till Kanada särskilt beträffande centrala tullpositioner och underlätta tillträdet för finländska företag till den kanadensiska marknaden för offentliga upphandlingar också på provinsnivå.

Kommissionen fick mandat att förhandla om CETA på unionens och medlemsstaternas vägnar under Nicefördragets tid. I och med att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 utvidgades unionens handelspolitiska behörighet. Enligt statsrådets bedömning kommer merparten av avtalsbestämmelserna att höra till det handelspolitiska området och därmed till unionens uteslutande behörighet.

Avtalet kommer enligt statsrådet också att innehålla bestämmelser som hör till området för den nationella lagstiftningen. Sådana bestämmelser ingår åtminstone i den del av avtalet som gäller handeln med tjänster och investeringar samt immateriella rättigheter och upphovsrätt. Det slutliga avtalet kan emellertid komma att innehålla enstaka bestämmelser i frågor som hör till unionens och medlemsstaternas delade behörighet, vilket skulle innebära att avtalet upprättas som ett blandavtal. Förhållandet till lagstiftningen i Finland bedöms vid behov närmare i samband med den fortsatta behandlingen av avtalet.

6 Ålands ställning

Enligt statsrådets aktuella bedömning kommer avtalet inte att innehålla frågor som hör till Ålands behörighet. Vid behov kan frågan studeras närmare.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder förhandlingarna som syftar till ett övergripande frihandelsavtal med Kanada och omfattar målet att slutföra dem framgångsrikt. Slutresultatet ska ha hög ambitionsnivå och vara bägge parter till nytta. Ett övergripande avtal i linje med förhandlingsanvisningarna främjar möjligheterna till export och import för finskt näringsliv och förbättrar finländska och EU-aktörers

ställning på Kanadas långt utvecklade marknad för handel med varor och tjänster.

Under förhandlingarnas gång har statsrådet tillsammans med olika ministerier, näringslivet och andra samarbetsparter tagit ställning till enskilda förhandlingsfrågor utifrån de kartlagda prioriteringarna. Statsrådet anser frihandelsavtalet viktigt också med tanke på ett tätare samarbete mellan EU och Kanada inom områden som är angelägna med tanke på Finlands handelsekonomiska intressen. I avtalsförhandlingarna tas de mest känsliga områdena inom jordbrukssektorn i betraktande.

8 Avtalets ekonomiska betydelse och konsekvenser

Värdet på EU:s varuexport till Kanada uppgick 2009 till ca 22,4 miljarder euro och på varuimporten till 17,8 miljarder euro. Värdet på EU:s tjänsteexport uppgick 2009 till 10,5 miljarder euro och på importen av tjänster från Kanada till ca 8 miljarder euro. Det totala värdet på EU-investeringarna steg 2008 till ca 140 miljarder euro och analogt uppgick totalvärdet på de kanadensiska investeringarna på EU-området 2008 till 105 miljarder euro.

Finlands handel med Kanada uppvisar ett överskott, värdet på exporten uppgick 2009 till 455 miljoner euro och värdet på importen till 287 miljoner euro. Exporten till Kanada ökade fortsättningsvis under 2010, medan importen minskade en aning. De viktigaste export- och importprodukterna är maskiner, apparater och transportmedel samt driv- och smörjmedel. Som den välbärgade och utvecklade ekonomi det handlar om erbjuder Kanada många samarbetsmöjligheter för finländska företag, till exempel när det gäller produkter och processer inom cleantech och energi.

Finska företag har investerat mera i Kanada än kanadensiska i Finland, men de kanadensiska investeringarna har ökat de senaste åren, särskilt i gruvbranschen.

Enligt den gemensamma utredningen från 2008 skulle en liberalisering av handeln mellan EU och Kanada kunna ge EU en nytta på 18,6 miljarder US dollar om året, medan motsvarande nytta för Kanada skulle uppgå till 13,1 miljarder US dollar om året. Utbytet inom varuhandeln mellan EU och Kanada bedöms i utredningen öka med ca 23 % åren 2007–2014. Analogt uppskattas EU-exporten av tjänster till Kanada under samma tid öka med 13,1 % och Kanadas export av tjänster till EU med 14,2 %.